

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 33471/06

που κατατέθηκε από τη **È È** και λοιπούς
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας στις 17 Φεβρουαρίου 2009 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος*,

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γιώργο Νικολάου, *δικαστές*,

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε
στις 25 Ιουλίου 2006,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη
κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τους προσφεύγοντες,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι προσφεύγοντες, η κυρία **È È** και οι κύριοι **È È**
και **È È** είναι Έλληνες υπήκοοι, έχουν γεννηθεί το

1928, το 1958 και το 1960 αντίστοιχα και κατοικούν στην Αθήνα. Εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από την κυρία Σ. Λιόση, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κυρία Σ. Τρεκλή, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως εξετέθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

1. Γένεση της υπόθεσης

Στις 25 Νοεμβρίου 1967, στις 22 Φεβρουαρίου και 4 Σεπτεμβρίου 1968, ο **Ε.Ε.**, σύζυγος της πρώτης προσφεύγουσας και πατέρας του δεύτερου και του τρίτου προσφεύγοντα, σύνηψε με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος τρεις συμβάσεις πίστωσης με ανοιχτό λογαριασμό. Στις 24 Ιουλίου 1971, η τράπεζα έκλεισε τους λογαριασμούς. Βάσει της απόφασης αριθ. 5794/1975 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ο **Ε.Ε.** όφειλε να επιστρέψει στην τράπεζα για το χρεωστικό υπόλοιπο των προαναφερόμενων λογαριασμών το ποσό των 3.687.743 δραχμών (10.801 ευρώ), προσαυξημένο με τόκους. Αυτός δεν κατέβαλε το ποσό αυτό στην τράπεζα. Το 1978, απεβίωσε. Οι προσφεύγοντες είναι οι μοναδικοί κληρονόμοι του.

Τον Σεπτέμβριο του 1975, το χρέος έναντι της τράπεζας ανερχόταν σε 177.265.000 δραχμές (520.220 ευρώ). Το ποσό αυτό είχε υπολογισθεί χωρίς ανατοκισμό για την περίοδο από 1^η Μαρτίου 1973 έως 14 Δεκεμβρίου 1980 και με ανατοκισμό για την περίοδο από 15 Δεκεμβρίου 1980, δυνάμει της απόφασης αριθ. 289/1980 της νομισματικής επιτροπής (βλέπε πιο κάτω «Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική»).

Κατόπιν διαπραγματεύσεων μεταξύ των προσφευγόντων και της τράπεζας, η τελευταία περιόρισε τις απαιτήσεις της σε 72.502.000 δραχμές (περίπου 212.771 ευρώ). Στις 25 Οκτωβρίου 1995, οι προσφεύγοντες κατέβαλαν στην τράπεζα το αιτούμενο ποσό προκειμένου να γίνει άρση των υποθηκών που είχαν εγγραφεί επί πολλών οικοπέδων που αποτελούσαν τμήμα της κληρονομιάς του

. È È Η άρση αυτή έλαβε χώρα με την απόφαση αριθ. 827/1999 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

2. Διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων

Στις 10 Φεβρουαρίου 2000, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή κατά της τράπεζας. Ειδικότερα, ζητούσαν να τους επιστραφεί το ποσό των 61.217.305 δραχμών (179.654 ευρώ), υποστηρίζοντας ότι το ποσό αυτό είχε καταβληθεί αχρεωστήτως. Ειδικότερα, υποστήριζαν ότι η απαίτηση της τράπεζας για το χρεωστικό υπόλοιπο των λογαριασμών προσαυξημένο με τόκους ανερχόταν σε 11.284.695 δραχμές (33.117 ευρώ) και ότι το υπόλοιπο του ποσού που καταβλήθηκε στην τράπεζα αντιστοιχούσε σε παράνομους τόκους ανατοκισμού. Επί του σημείου αυτού, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονταν ότι, δεδομένου ότι η σύμβαση που συνάφθηκε μεταξύ του È È

και της τράπεζας δεν προέβλεπε ρητά ότι οι δεδουλευμένοι τόκοι υπόκειντο και εκείνοι σε τόκο, η τράπεζα δεν είχε το δικαίωμα να επιβάλει ρήτρα ανατοκισμού. Οι προσφεύγοντες επικαλέστηκαν τα άρθρα 904 (αδικαιολόγητος πλουτισμός), 914 (αδικοπραξία) και 281 (κατάχρηση δικαιώματος) του αστικού κώδικα.

Στις 3 Απριλίου 2002, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή των προσφευγόντων, με την αιτιολογία ότι δυνάμει του άρθρου 12 § 4 του νόμου αριθ. 2601/1998 και του άρθρου 30 § 8 του νόμου αριθ. 2789/2000, οι οποίοι είχαν ψηφισθεί με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης των δανειοληπτών (βλέπε πιο κάτω «Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική»), δεν μπορούσε να προβληθεί αξίωση για κανένα ποσό που καταβλήθηκε πριν τη δημοσίευση των εν λόγω νόμων σχετικά με τους τόκους ανατοκισμού (απόφαση αριθ. 2461/2002).

Στις 7 Οκτωβρίου 2002, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση.

Στις 9 Οκτωβρίου 2003, το Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση για το λόγο ότι δυνάμει των άρθρων 12 § 4 του νόμου αριθ. 2601/1998 και 30 § 8 του νόμου αριθ. 2789/2000, οι προσφεύγοντες δεν μπορούσαν να αξιώσουν τα ποσά που καταβλήθηκαν το 1995. Σύμφωνα με το εν λόγω δικαστήριο, οι εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις, οι οποίες αποσκοπούσαν στο να εγγυηθούν τη σταθερότητα των εμπορικών συναλλαγών και της οικονομίας και να εμποδίσουν την αναστροφή των καθιερωμένων καταστάσεων, ήταν σύμφωνες προς τα άρθρα 17 του Συντάγματος και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (απόφαση αριθ. 7301/2003).

Στις 16 Φεβρουαρίου 2004, οι προσφεύγοντες άσκησαν αίτηση αναίρεσης. Υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι οι νόμοι αριθ. 2601/1998 και 2789/2000 είχαν επιφέρει την απόσβεση της απαίτησής τους και τους είχαν στερήσει ως εκ τούτου τη δυνατότητα να αξιώσουν τα ποσά που κατέβαλαν αχρεωστήτως στην τράπεζα, δυνατότητα η οποία στηριζόταν κατά την άποψή τους στα άρθρα 904, 178, 179 και 281 του Αστικού Κώδικα και είχε γεννηθεί πριν τη δημοσίευση των εν λόγω νόμων. Ως προς τούτο, επικαλέστηκαν το Ελληνικό Σύνταγμα και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

Στις 6 Φεβρουαρίου 2006, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 222/2006). Αφού επικύρωσε ότι οι απαιτήσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό συνιστούν περιουσία που προστατεύει το Ελληνικό Σύνταγμα και η Σύμβαση, το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι:

«Το άρθρο 30 του νόμου αριθ. 2789/2000, τα οποίο αποκλείει την αναζήτηση των εκουσίως καταβληθέντων ποσών, δεν αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 ή στο άρθρο 17 του Συντάγματος, διότι τα εκουσίως καταβληθέντα από τον οφειλέτη, κατά τη δημοσίευση του νόμου, είχαν εξέλθει νομίμως της περιουσίας του και δεν αποτελούσαν πλέον περιουσιακό στοιχείο ή οικονομικό συμφέρον και, συνεπώς, αποκλείοντας την αναζήτησή τους, ο νομοθέτης δεν παραβιάζει τις προαναφερόμενες διατάξεις.»

Εντούτοις, σύμφωνα με την αποκλίνουσα γνώμη του εισηγητή δικαστή:

«Η ένδικη αξίωση διαλαμβανόταν στην έννοια της «περιουσίας» με την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων της Σύμβασης και του Συντάγματος, αφού, με βάση το ισχύον κατά την άσκηση της αγωγής δίκαιο, [οι προσφεύγοντες] είχαν νόμιμη προσδοκία ότι μπορούσαν να ικανοποιηθούν δικαστικά. Επομένως, το Εφετείο έπρεπε να αρνηθεί την εφαρμογή του εν λόγω νόμου [άρθρο 30 του νόμου αριθ. 2789/2000] ως αντισυνταγματικού και να προβεί στην κατ'ουσίαν εξέταση της αγωγής.»

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Το εφαρμοστέο άρθρο του Συντάγματος του 1975 έχει ως εξής:

«1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος. (...)»

2. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Αστικού Κώδικα προβλέπουν:

Άρθρο 281

«Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.»

Άρθρο 904

«Όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη (...)»

Άρθρο 914

«Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.»

3. Η πρακτική του ανατοκισμού – ήτοι η κεφαλαιοποίηση των τόκων – από την επομένη του κλεισίματος του λογαριασμού βασίστηκε σε μία απόφαση που έλαβε η νομισματική επιτροπή με νομοθετική εξουσιοδότηση, σύμφωνα με την οποία «η κεφαλαιοποίηση των τόκων που οφείλονται σε τράπεζες μπορεί να λάβει χώρα από την πρώτη ημέρα καθυστέρησης, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό» (απόφαση αριθ. 289/1980, δημοσιευθείσα στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 27 Νοεμβρίου 1980). Για δεκαεπτά έτη, η πρακτική αυτή είχε κριθεί νόμιμη από την πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου. Τον Ιανουάριο του 1998, κατόπιν μεταστροφής της νομολογίας, το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ότι οι τράπεζες δεν μπορούσαν να εφαρμόσουν ανατοκισμό παρά μόνο στην περίπτωση που ο οφειλέτης είχε αποδεχθεί την εφαρμογή του μέτρου αυτού με ρητή μνεία στη σύμβαση δανείου (αποφάσεις αριθ. 8 και 9/1998).

Εν συνεχεία, στις 15 Απριλίου 1998, ο νομοθέτης ψήφισε το νόμο αριθ. 2601/1998, ο οποίος προέβλεπε ότι οι δεδουλευμένοι τόκοι των κεφαλαίων παρήγαγαν τόκους μόνο αν τα μέρη είχαν έτσι συμφωνήσει κατά τη σύναψη του δανείου. Το άρθρο 12 § 4 του νόμου αυτού διευκρίνιζε ότι:

«Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν επηρεάζουν όσα κρίθηκαν τελεσιδικώς ή ρυθμίστηκαν με συμβιβασμό ή αναγνώριση χρέους ή άλλη συμφωνία μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και οφειλετών, αναφορικά με συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.»

Εν συνεχεία, στις 11 Φεβρουαρίου 2000, ο νομοθέτης ψήφισε το νόμο αριθ. 2789/2000, που καθόρισε ανώτατο όριο για τα ποσά που τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούσαν να αξιώσουν κατόπιν υπολογισμού των τόκων και του ανατοκισμού αυτών. Σύμφωνα με το άρθρο 30 § 8 του εν λόγω νόμου:

«Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν επηρεάζουν όσα είτε κρίθηκαν, οποτεδήποτε, τελεσιδικώς, εκτός αν εκκρεμούν κατά την ημερομηνία ψήφισης του παρόντος στον Αρειο Πάγο, είτε ρυθμίστηκαν με διάταξη νόμου ή με συμβιβασμό, αναγνώριση χρέους ή άλλη συμφωνία μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των οφειλετών (...)

Καταβληθέντα οποτεδήποτε ποσά, ανεξαρτήτως ύψους, από τους οφειλέτες ή τρίτους είτε εκουσίως, είτε κατόπιν συμφωνίας είτε οποιασδήποτε ρύθμισης, είτε συνεπεία διαδικασιών ατομικής ή συλλογικής εκτέλεσης δεν αναζητούνται σε καμία περίπτωση και για καμία αιτία.(...)

ΑΙΤΙΑΣΗ

Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για προσβολή του δικαιώματός τους για σεβασμό της περιουσίας τους.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η εφαρμογή στην περίπτωση τους των άρθρων 12 § 4 και 30 § 8 των νόμων αριθ. 2601/1998 και 2789/2000 αντίστοιχα προσέβαλε το δικαίωμά τους για σεβασμό της περιουσίας τους, καθώς επέφερε την απόσβεση της απαίτησής τους και της δυνατότητας να αξιώσουν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά για τόκους ανατοκισμού. Επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 το οποίο προβλέπει:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν εν προκειμένω μία επαρκώς αποδεδειγμένη «αξίωση» ώστε να είναι απαιτητή, και ότι συνεπώς δεν ήταν κάτοχοι «περιουσίας» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Επικουρικός, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η εφαρμογή των επικρινόμενων διατάξεων, οι οποίες αποκλείουν οποιαδήποτε αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, δεν προσέβαλε το δικαίωμα των προσφευγόντων για σεβασμό της περιουσίας τους.

Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι κατά την έναρξη ισχύος της επίδικης νομοθεσίας, είχαν μία αποδεδειγμένη αξίωση. Ως προς τούτο, αναφέρονται στις αποφάσεις αριθ. 8/1998 και 9/1998, στις οποίες ο Άρειος Πάγος είχε κρίνει ότι η απόφαση αριθ. 289/1980 της νομισματικής επιτροπής ήταν παράνομη. Είχαν ως εκ τούτου το δικαίωμα να λάβουν τα ποσά που είχαν αχρεωστήτως καταβληθεί για τόκους ανατοκισμού. Σημειώνουν επιπλέον ότι κατέβαλαν στην τράπεζα είκοσι φορές το οφειλόμενο κεφάλαιο και εκτιμούν ότι είναι ως εκ τούτου προφανές ότι τους επιβλήθηκε υπερβολικό φορτίο.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του, ένας προσφεύγων δεν μπορεί να ισχυριστεί παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 παρά στο μέτρο που οι αποφάσεις τις οποίες καταγγέλλει αναφέρονται σε

«περιουσία» με την έννοια της εν λόγω διάταξης. Η έννοια της «περιουσίας» έχει μία αυτόνομη έννοια η οποία δεν περιορίζεται στην κυριότητα ενσώματης περιουσίας και η οποία είναι ανεξάρτητη από τις τυπικές έννοιες του εθνικού δικαίου: κάποια άλλα δικαιώματα και συμφέροντα που συνιστούν περιουσιακά στοιχεία μπορούν ομοίως να θεωρηθούν «περιουσιακά δικαιώματα» και ως εκ τούτου «περιουσία» για τους σκοπούς της εν λόγω διάταξης. Σε κάθε υπόθεση, πρέπει να εξετάζεται αν οι συνθήκες, κρινόμενες στο σύνολό τους, κατέστησαν τον προσφεύγοντα κύριο ενός ουσιαστικού συμφέροντος που προστατεύει το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (*Ιατρίδης κατά Ελλάδα* [GC], no 31107/96, § 54, CEDH 1999-II, *Beyeler κατά Ιταλίας* [GC], no 33202/96, § 100, CEDH-2000-I, *Broniowski κατά Πολωνίας* [GC], no 31443/96, § 129, CEDH 2004-V).

Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 ισχύει μόνο για την «υφιστάμενη περιουσία». Μία μελλοντική πρόσοδος δεν μπορεί ως εκ τούτου να θεωρηθεί «περιουσία» παρά μόνο αν έχει ήδη κερδηθεί ή αν αποτελεί αντικείμενο μίας βέβαιης αξίωσης. Επιπλέον, δεν μπορεί να θεωρηθεί «περιουσία» η ελπίδα αναγνώρισης ενός δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο δεν μπορεί να ασκηθεί πραγματικά, ενώ το ίδιο ισχύει και για μία υπό αίρεση αξίωση, η οποία ματαιώνεται λόγω της μη πλήρωσης της αίρεσης (*Gratzinger et Gratzingerova κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας (déc.)* [GC], no 39794/98, § 69, CEDH 2002-VII).

Εν τούτοις, υπό ορισμένες συνθήκες, η «νόμιμη προσδοκία» απόκτησης μίας περιουσιακής αξίας μπορεί ομοίως να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Ως εκ τούτου, όταν το περιουσιακό συμφέρον συνιστά αξίωση, μπορεί να θεωρηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος έχει νόμιμη προσδοκία αν το συμφέρον αυτό διαθέτει επαρκή βάση στο εθνικό δίκαιο, για παράδειγμα όταν επικυρώνεται από μία ευρέως καθιερωμένη νομολογία των δικαστηρίων (*Anheuser-Busch Inc. κατά Πορτογαλίας* [GC], no 73049/01, § 65, CEDH 2007-...).

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τον Σεπτέμβριο του 1995, όταν οι προσφεύγοντες κατέβαλαν εκουσίως στην τράπεζα το ποσό το οποίο σήμερα θεωρούν αχρεωστήτως καταβληθέν, η πρακτική του ανατοκισμού των τόκων προβλεπόταν από το νόμο, ήτοι από την απόφαση αριθ. 289/1980 της νομισματικής επιτροπής, την οποία γνώριζαν οι ενδιαφερόμενοι και ήταν συνήθης στις τραπεζικές πράξεις. Επιπλέον, επρόκειτο για μία πρακτική που είχε κριθεί νόμιμη από μία πάγια νομολογία δεκαεπτά ετών του Αρείου Πάγου. Ως εκ τούτου, δίχως να θέλει να υιοθετήσει μία θέση αρχής επί του ανατοκισμού, το Δικαστήριο δεν μπορεί να δεχθεί

ότι κατά την περίοδο εκείνη οι προσφεύγοντες μπορούσαν θεμιτά να πιστεύουν ότι θα είχαν κάποια ημέρα το δικαίωμα να αναζητήσουν τα καταβληθέντα για την αιτία αυτή ποσά (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Μάρκου κατά Ελλάδας*, αριθ. 34035/06, § 37, 27 Μαρτίου 2008).

Είναι αλήθεια βεβαίως ότι τον Ιανουάριο του 1998, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι για την εφαρμογή του ανατοκισμού έπρεπε ο οφειλέτης να έχει ήδη δεχθεί τη ρήτρα αυτή κατά τη σύναψη του δανείου. Το Δικαστήριο σημειώνει εν τούτοις ότι, λίγους μήνες αργότερα, τον Απρίλιο του 1998, ο νόμος αριθ. 2601/1998 ετέθη σε ισχύ, του οποίου το άρθρο 12 § 4 αποκλείει τη δυνατότητα αναζήτησης ποσών που οι οφειλέτες έχουν ήδη εκουσίως καταβάλει. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι όταν οι προσφεύγοντες άσκησαν, τον Φεβρουάριο του 2000, αγωγή ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για την επιστροφή του επίδικου ποσού, δεν μπορούσαν πλέον να στηρίζονται στη μεταστροφή της νομολογίας που εφάρμοζε ο Άρειος Πάγος, διότι εν τω μεταξύ ο νομοθέτης είχε αποκλείσει τη δυνατότητα για τους οφειλέτες να αναζητούν τα εκουσίως καταβληθέντα ποσά, κάτι που επικυρώθηκε ομοίως με το άρθρο 30 § 8 του νόμου αριθ. 2789/2000. Έπεται ότι, τόσο κατά την περίοδο του διακανονισμού του χρέους τους έναντι της τράπεζας όσο και κατά την άσκηση της αγωγής τους, οι προσφεύγοντες δεν είχαν καμία βάση στο εθνικό δίκαιο για να στηρίξουν τις χρηματικές διεκδικήσεις τους. Όπως το Δικαστήριο έχει διατυπώσει πολλές φορές, υπάρχει διαφορά μεταξύ μίας απλής ελπίδας, όσο δικαιολογημένη κι αν είναι αυτή, και μίας νόμιμης προσδοκίας, η οποία πρέπει να είναι περισσότερο συγκεκριμένη και να στηρίζεται σε μία διάταξη νόμου ή να έχει στέρεη νομολογιακή βάση στο εθνικό δίκαιο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Maltzan (Freiherr Von) και λοιποί κατά Γερμανίας* (déc.) [GC], αριθ. 71916/01, 71917/01 και 10260/02, § 112, CEDH 2005-V).

Το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν ότι ήταν κύριοι μίας αξίωσης επαρκώς αποδεδειγμένης ώστε να είναι απαιτητή και ότι, συνεπώς, δεν μπορούν να επικαλεστούν «περιουσία» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Ως εκ τούτου, ούτε οι αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων ούτε η εφαρμογή των νόμων αριθ. 2601/1998 και 2789/2000, οι οποίοι απέκλειαν οποιαδήποτε αναζήτηση των ποσών που αχρεωστήτως καταβλήθηκαν στην περίπτωση των προσφευγόντων, δεν αποτελούν επέμβαση στην απόλαυση της περιουσίας τους, και τα προβληθέντα πραγματικά περιστατικά διαφεύγουν του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

Έπεται ότι η προσφυγή είναι καθ'ύλην ασύμβατη προς τις διατάξεις της Σύμβασης με την έννοια του άρθρου 35 § 3 και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 § 4.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2009

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος